

Strategie pro odbornou přípravu učitelů, pokud jde o poskytování vzdělání v oblasti pracovních rizik

Tento informační list vychází ze zjištění zprávy, která popisuje případy, jež zahrnovaly odbornou přípravu stávajících i budoucích učitelů v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) či odbornou přípravu týkající se poskytování vzdělání v oblasti pracovních rizik⁽¹⁾. V ideálním případě by všichni učitelé měli během své kariéry absolvovat odbornou přípravu týkající se BOZP a způsobu začlenění vzdělávání v oblasti rizik do jejich každodenní práce.

Řádné zahrnutí vzdělávání v oblasti pracovních rizik do školních osnov je nesnadný úkol a z případových studií vyplývá, že ještě složitější je však začlenit tyto otázky do programů pro budoucí učitele. Případy popisované ve zprávě nicméně uvádějí různé přístupy a metody, které lze v rámci tohoto úsilí zvážit nebo se jimi inspirovat. Ukazují, že úspěch závisí na zaujetí pragmatického přístupu, který je citlivý vůči potřebám a podmínkám ve školách a kurzech pro budoucí učitele. Poukazují též na hodnotu odborné přípravy, která podporuje „celoškolní“ přístup ke kombinaci poskytování vzdělávání v oblasti rizik a řízení BOZP s cílem zajistit bezpečné a zdravé pracovní a vzdělávací prostředí. Zásadní bude rozvoj příslušných partnerství a dosažení zapojení všech klíčových zúčastněných subjektů, jakož i další sdílení postupů a zkušeností.

Jedním z problémů zdůrazněných v těchto příkladech bylo spoléhání se na individuální iniciativu při začleňování vzdělávání v oblasti rizik. Jako problematické se jeví také situace, kdy jsou školení pouze jednorázová a nejsou součástí pravidelně pořádaných aktivit. Z projektů musí být vytvořeny udržitelné aktivity, a sice tím, že budou součástí komplexní ucelené strategie.

© Susanne Ulk

Vypracování strategie

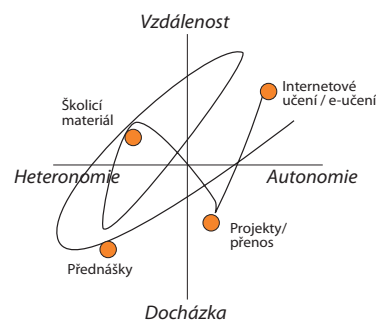
Z popisovaných případů vyplývá, že součástí takové strategie by mohly být:

- odborná příprava jako součást „celoškolního“ přístupu, který kombinuje vzdělávání v oblasti rizik a propagaci efektivnějšího řízení

⁽¹⁾ „Odborná příprava učitelů, pokud jde o poskytování vzdělání v oblasti rizik – příklady začlenění BOZP do programů odborné přípravy učitelů“ (http://osha.europa.eu/en/publications/reports/teachers-training-risk-education_TE3111358ENN/view).

BOZP ve školách, včetně toho, že se BOZP stane součástí každodenní práce všech učitelů, v rámci kultury bezpečnosti ve školách, která prosazuje jejich účast a aktivně je zapojuje,

- odborná příprava všech budoucích učitelů, která bude obsahovat základní informace o BOZP ve školách a o způsobu, jak vzdělávání v oblasti rizik začlenit do každodenní výuky,
- pokyny k BOZP, které by obdrželi všichni učitelé v rámci svého zaškolení při nástupu do školy, – začlenění vzdělávání v oblasti rizik pro žáky,
- doplňující školení pro ředitele, aby získali speciální vědomosti o řízení BOZP a o zahrnutí vzdělávání v oblasti rizik do každodenního života školy,
- doplňující školení pro ostatní učitele v závislosti na jejich aprobaci, aby získali speciální vědomosti o vzdělávání v oblasti BOZP a rizik, a navíc i zvážení toho, zda by někteří pracovníci neměli být jmenováni „mentory“, jejichž úkolem by bylo šíření informací a motivování ostatních,
- vytyčení cílů pro minimální počet učitelů, kteří absolvovali speciální školení,
- propojení škol a „mentorů“ v oboru vzdělávání o BOZP/rizicích s těmito cíli:
 - pomoci při stálém předávání aktuálních informací ostatním zaměstnancům – školy s tím totiž mají často potíže,
 - sdílet a vyměňovat si zkušenosti,
- spolupráce a účast rozsáhlé řady zúčastněných subjektů, včetně:
 - školských orgánů, úřadů zajišťujících přípravu školních osnov a institutů poskytujících odbornou přípravu budoucím učitelům,
 - dalších organizací, jejichž oblast působnosti může souviset se vzděláváním v oblasti pracovních rizik (pedagogičtí pracovníci pro zdravotědu, orgány pro prevenci nehod a bezpečnost silničního provozu, sportovní subjekty),
 - profesních orgánů a odborových svazů učitelů,
- identifikace synergií a způsobů, jak vzdělávat učitele, a to s minimálním narušením jejich práce,
- poskytování specifické podpory, informací a nástrojů školám s cílem vytvořit zdravé a bezpečné vzdělávací a pracovní prostředí, aby otázkám bezpečnosti a ochrany zdraví při práci učitelé i žáci přikládali zásadní význam.

- Kombinace prezenčního a dálkového učení
- Optimalizace tradičního učebního prostředí a učebního prostředí na základě multimédií
- Kombinace autonomního a heteronomního učení
- Rozvoj kompetencí na základě odborných poznatků

INQA Lernwelt: prvky přístupu kombinovaného učení

Vytyčení úkolů v rámci vzdělávání

K projednání jakékoli strategie odborné přípravy s jinými subjekty, například se školskými orgány nebo instituty pro odbornou přípravu budoucích učitelů, je důležité jasně stanovit úkoly, které by měly být do odborné přípravy zahrnuty. Na základě případů by se úkoly pro odbornou přípravu všech učitelů vyučujících všeobecné předměty na základních a středních školách měly soustředit na tyto oblasti:

- získání znalostí a dovedností pro začlenění vzdělávání v oblasti pracovních rizik do jejich každodenní práce učitele,
- nabytí základních postojů a znalostí v souvislosti s jejich vlastní bezpečností a ochranou zdraví při práci, tj. BOZP ve školách, a
- získání znalostí a dovedností, aby mohli pozitivně přispět ke svému vlastnímu zdraví a bezpečnosti ve školách i ke zdraví a bezpečnosti druhých.

Zajištění relevantních a vhodných zdrojů odborné přípravy

V předchozích zprávách agentury EU-OSHA o začleňování BOZP do vzdělávání bylo rovněž konstatováno, že je nutné rozvíjet relevantní výukové zdroje a poskytnout je školám a institutům pro odbornou přípravu budoucích učitelů za účelem podpory strategie začlenění vzdělávání v oblasti rizik do vzdělávání. Totéž platí pro odbornou přípravu učitelů. Případové studie naznačují, že různé zdroje a přístupy pro učitele zajišťující odbornou přípravu by měly být považovány za součást strategie školení učitelů.

Mezi zdroje odborné přípravy patří:

- příručky pro studenty na učitelské praxi,
- příručky pro nové učitele na pracovišti,
- soubory materiálů pro přednášející,
- zdroje pro školící učitele zajišťující kaskádovou odbornou přípravu,
- zdroje pro učitele, aby mohli poskytovat kaskádové instrukce a odbornou přípravu pro jiné učitele,
- názorné materiály, které se používají ve třídě.

Mezi metody a přístupy odborné přípravy patří:

- možnosti samostudia, zejména e-učení a/nebo interaktivní CD-ROM,
- kombinované vzdělávání – kombinace dálkové, on-line odborné přípravy a kontaktní odborné přípravy, např. na seminářích,
- aktivní učební metody, kde učitelé používají své vlastní znalosti – to je obzvláště důležité, protože takto se bude přistupovat k výuce žáků ve třídě,
- stejně jako v jiných oblastech odborné přípravy zahrnutí propojení s vlastní BOZP učitelů v kurzech pro budoucí učitele,
- jasné propojení odborné přípravy učitelů s dodanými školními osnovami.

Mezi další otázky odborné přípravy patří:

- diskuse o potřebách učitelů v rámci odborné přípravy při testování dostupných zdrojů,
- kontrola možností generické odborné přípravy, např. odborné přípravy související se zdravotní výchovou, dopravní výchovou, tělesnou výchovou a vzděláváním v oblasti pracovních rizik,
- zkoumání způsobů, jak základní informace a dovednosti sdělit učitelům v co nejkratší době,

- propojení odborné přípravy s kariérním rozvojem prostřednictvím akreditace, poskytování osvědčení, uznávání nabytých dovedností v oblasti řízení BOZP atd.,
- poskytování doplňující podpory školám při hodnocení rizik a řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a
- zahrnutí hodnocení projektů, programů odborné přípravy a jejich metod.

- Projekt irského Úřadu pro bezpečnost a ochranu zdraví zahrnuje: e-kurzy (obecné pro ředitele a učitele, specifické pro učitele odborných předmětů), on-line letní kurzy pro učitele základních škol, třídní zdroje pro učitele, e-učení pro studenty, akce a soutěže a vedení a podporu v oblasti řízení BOZP ve školách.
- Součástí iniciativ v Dánsku je síť učitelů ve školách, kteří byli jmenováni „ambasadorů“ v oblasti BOZP, a kurzy přizpůsobené učitelům na různých vzdělávacích úrovních.
- Polsko zapojuje učitele do plánování celostátní umělecké soutěže o BOZP, čímž pomáhá rozvíjet jejich znalosti.
- Finsko usiluje o to, aby v každé škole byli dva učitelé vyškoleni v oblasti zdravotní výchovy, přičemž součástí tématu je pohoda na pracovišti.
- Německé projekty zahrnují multimediální školení pro vyučující na dálku a partnerství se sportovními organizacemi na podporu odborné přípravy pro učitele vysoce rizikových sportů.
- V USA se k proškolení učitelů k tomu, jak vyučovat kurz o BOZP, využívá tříhodinový seminář.

Další informace

Zpráva je k dispozici v angličtině na internetové stránce EU-OSHA na adrese:

http://osha.europa.eu/en/publications/reports/teachers-training-risk-education_TE3111358ENN/view

Tento informační list je k dispozici ve 24 jazycích na adrese:

<http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets>

Internetová stránka agentury EU-OSHA věnovaná začleňování BOZP do vzdělávání:

<http://osha.europa.eu/en/topics/osheducation>

Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, ŠPANĚLSKO

Tel. +34 944794360, Fax +34 944794383

E-mail: information@osha.europa.eu

© Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci. Reprodukce povolena pod podmínkou uvedení zdroje. *Printed in Belgium, 2012*